

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədrisin təşkili və təlim
texnologiyaları üzrə prorektor v.i.e:


dos. Zaur Məmmədov
"___" _____ 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050402-Biznesin idarə edilməsi, 050405-İqtisadiyyat, 050409-Mühasibat, 050406-Maliyyə və 050407-Marketing

Fakültə: "İqtisadiyyat və idarəetmə"

Kafedra: "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"

1.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: "Makroiqtisadiyyat"

I.Fənn haqqında məlumat:

Kodu: IPF-B03

Tədris ili: II (2024-2025). Semestr: IV

Tədris yükü cəmi: 100 saat, Auditoriya yükü 30 saat. - (15 s. müəhazirə 15 s. seminar)

Təhsilalma forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 10 kredit

Saat:

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: *baş müəllim Rzazadə Rəşad İdrət oğlu*

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küç., 170-a

Məsləhət saati: IV günlər: saat 14⁰⁰-16⁰⁰

E-mail ünvanı: *rashad.rzazada@mail.ru*

III.Tövsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas

- N.Q.Menkyu. "Ekonomiksin prinsipləri". Dərslik. Bakı, 2009

- O.Blanşard. "Makroiqtisadiyyat". Dərslik. Bakı, 2019

- Paul Crugman & Robin Wells "Makro Ekonomi" Palme yayınları. 2015

- "İqtisadi nəzəriyyə: Makroiqtisadiyyat 1,2". Q.V.Plexanov adına Rusiya İqtisad Akademiyası. Dərslik. Bakı, 2009

Əlavə

- M.X.Meybullayev. "Makroiqtisadiyyata giriş". Dərslik, Bakı, 2011

- A.V.Sidoroviç və b. "İqtisadi nəzəriyyə kursu". Dərslik. M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universiteti. Dərslik. Bakı, 2012

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün ilkin olaraq "İqtisadiyyata giriş" və "Mikroiqtisadiyyat" fənlərinin tədrisi zəruridir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda "Ekonometrika" və "Statistika" fənlərinin tədris olunması zəruridir.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Fənn makroiqtisadiyyatın əsas prinsiplərini əhatə etməklə, milli gəlirin ölçülməsi, yaşayış minimumunun hesablanması, iqtisadi artım, maliyyə sistemi, məşğulluq və işsizlik, monetar sistem və inflyasiya, açıq iqtisadiyyat, məcmu tələbə və təklif, makroiqtisadi siyasət kimi mövzuları özündə birləşdirir. Fənnin məqsədi tələbələrə makro iqtisadiyyatın təməl biliklərini formalaşdırmaqdır. Bu kursda makroiqtisadi göstəricilərdən başlayaraq real iqtisadiyyat, pul və qiymətlər, makroiqtisadi siyasət və açıq iqtisadiyyatın makroiqtisadi təhlilə qədər bir çox mövzular üzrə təməl biliklər verilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır. Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, məşğələ və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş material dərinədən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal - tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər.
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal - suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: *Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.*

X. Təqvim planı: *Mühazirə 15 saat,*

№	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Mühazirə	
		Saat	Tarix
1.	Mövzu 1. Makroiqtisadiyyata giriş. Milli hesablar sistemi, İqtisadi fəaliyyətin nəticələrinin ölçülməsi. Plan: 1. Makroiqtisadiyyatın tədqiqat obyekti 2. Makroiqtisadiyyatın metodologiyası 3. Milli hesablar sistemi və onun strukturu 4. Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM) və Ümumi Milli Məhsulun (ÜMM) hesablanması 5. İctimai məhsulun ölçülməsi üçün istifadə edilən digər makroiqtisadi göstəricilər və onların hesablanması Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
2.	Mövzu 2. Milli hesablar sistemi ilə bağlı əlavə anlayışlar. Makroiqtisadi qeyri-sabitlik və inflyasiya Plan: 1. Makroiqtisadi göstəricilərin dəqiqliyi problemi 2. Real və nominal ÜDM 3. İqtisadi artım və iqtisadi inkişaf, İqtisadi artımın əsas göstəriciləri 4. Inflyasiya və onun növləri. Inflyasiyanın şərtləri və səbəbləri 5. Inflyasiyanın ölçülməsi. Əsas qiymət indeksləri və ÜDM deflyatoru 6. Inflyasiyanın sosial-iqtisadi nəticələri. Antiinflyasiya siyasəti Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
3.	Mövzu 3. Makroiqtisadi qeyri-sabitlik və işsizlik . Məşğulluq və milli gəlir arasındakı əlaqə. Klassik və keynsçi tarazlıq nəzəriyyəsi Plan: 1. Məşğulluq anlayışı. İşsizliyin növləri və səbəbləri 2. İşsizliyin göstəriciləri. Təbii işsizlik səviyyəsi 3. Oukən qanunu. ÜDM və işsizlik arasındakı əlaqə 4. İşsizliyin sosial-iqtisadi nəticələri. Məşğulluq siyasəti 5. Klassik iqtisadi yanaşmalar 6. Keynsçi iqtisadi yanaşmalar Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
4.	Mövzu 4. İstehlak, yığım və investisiyalar. Dövlətin büdcə-vergi (fiskal) siyasəti Plan: 1. İstehlak və istehlak funksiyası 2. Yığım və yığım funksiyası 3. Investisiyalar, onların növləri və funksiyaları 4. Dövlət büdcəsi və onun quruluşu	2	

	5. Fiskal siyasətin məqsədləri və əsas alətləri 6. Bütçə kəsiri, səbəbləri və aradan qaldırılma üsulları Mənbə: [1,2,3,4,5]		
5.	Mövzu 5. Açıq iqtisadiyyat. Xarici iqtisadi əlaqələr və milli gəlir Plan: 1. Açıq iqtisadiyyatın mahiyyəti və onun açıqlılığının meyarları 2. İstehsal amillərinin beynəlxalq hərəkətinin makroiqtisadi təsirləri 3. Tədiyə balansı və onun quruluşu 4. Xarici ticarət və milli gəlir arasındakı əlaqə 5. Valyuta bazarı və valyuta məzənnəsi 6. Valyuta siyasəti və valyuta rejimi Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
6.	Mövzu 6. Pul və pul təklifi. Pul tələbi Plan: 1. Pul, onun funksiyaları və pul kütləsi 2. Pul aqreqləri və likvidlik 3. Pul multiplikatoru 4. Pul təklifi ilə bağlı yanaşmalar 5. Pul tələbi və ona təsir edən amillər 6. Pulun miqdar nəzəriyyəsi, Fişer və Kembric tənliyi. Likvidlik tələsi Mənbə: [1,2,3,4,5]	2	
7.	Mövzu 7. Dövlətin pul-kredit (monetar) siyasəti. Milli gəlirin real və monetar tarazlığı: IS-LM modeli. Toplam tələb və toplam təklif Plan: 1. Müasir bank sistemi: Mərkəzi Bank və kommersiya bankları 2. Mərkəzi Bankın pul-kredit (monetar) siyasəti, onun məqsədləri və alətləri 3. Əmtəə bazarında tarazlıq və IS əyrisi 4. Pul bazarında tarazlıq və LM əyrisi 5. Toplam tələb əyrisinin sürüşməsi və meylliliyinin dəyişməsi 6. Toplam təklif əyrisinin sürüşməsi və meylliliyinin dəyişməsi 7. Ümumi makroiqtisadi tarazlıq Mənbə: [1,2,3,4,5]	3	
	Cəmi:	15	

XI. Fənn üzrə tələblər: bu fənni bitirən tələbələr sonda əmtəə və xidmət buraxılışı miqdarının artımı (Milli Gəlir), işsizlik (məşğulluq), inflyasiya, istehlak və investisiya, pul-kredit sistemi, bütçə-vergi sistemi, xarici iqtisadi əlaqələr, iqtisadi sabitlik və böhran, iqtisadi siyasət və s. barədə nəzəri və praktiki bilik və bacarıqlara yiyələnəcəkdir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- təməl makroiqtisadi anlayışları şərh edə bilmək;
- milli gəlir və yaşayış minimumunun hesablamaq;
- ölkənin iqtisadi inkişaf imkanlarını təhlil etmək;
- maliyyə sistemi və maliyyə siyasətini təhlil etmək;
- məşğulluq və işsizlik problemlərini təhlil etmək;
- monetar sistemi və monetar siyasəti təhlil etmək;

- açıq iqtisadiyyatın makroiqtisadi təhlilini aparmaq;
- makroiqtisadi tarazlıqları təhlil etmək.

XIII. Tələbələr fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollektiv sualları:

1. Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM) və Ümumi Milli Məhsulun (ÜMM) hesablanması
2. İctimai məhsulun ölçülməsi üçün istifadə edilən digər makroiqtisadi göstəricilər və onların hesablanması
3. İnflyasiya və onun növləri. İnflyasiyanın şərtləri və səbəbləri
4. İnflyasiyanın ölçülməsi. Əsas qiymət indeksləri və ÜDM deflyatoru
5. Məşğulluq anlayışı. İşsizliyin növləri və səbəbləri
6. İstehlak və istehlak funksiyası
7. Dövlət büdcəsi və onun quruluşu
8. Valyuta siyasəti və valyuta rejimi
9. Pul tələbi və ona təsir edən amillər
10. Mərkəzi Bankın pul-kredit (monetar) siyasəti, onun məqsədləri və alətləri

XV. İmtahan sualları: (Nəzəri suallar)

1. Makroiqtisadiyyatın tədqiqat obyekti
2. Makroiqtisadiyyatın metodologiyası
3. Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM) və Ümumi Milli Məhsulun (ÜMM) hesablanması
4. İctimai məhsulun ölçülməsi üçün istifadə edilən digər makroiqtisadi göstəricilər və onların hesablanması
5. Makroiqtisadi göstəricilərin dəqiqliyi problemi
6. Real və nominal ÜDM
7. İqtisadi artım və iqtisadi inkişaf, iqtisadi artımın əsas göstəriciləri
8. İnflyasiya və onun növləri. İnflyasiyanın şərtləri və səbəbləri
9. İnflyasiyanın ölçülməsi. Əsas qiymət indeksləri və ÜDM deflyatoru
10. İnflyasiyanın sosial-iqtisadi nəticələri. Antiinflasiya siyasəti
11. Məşğulluq anlayışı. İşsizliyin növləri və səbəbləri
12. İşsizliyin göstəriciləri. Təbii işsizlik səviyyəsi
13. Oukən qanunu. ÜDM və işsizlik arasındakı əlaqə
14. İşsizliyin sosial-iqtisadi nəticələri. Məşğulluq siyasəti
15. Klassik iqtisadi yanaşmalar
16. Keynsçi iqtisadi yanaşmalar
17. İstehlak və istehlak funksiyası
18. Yığım və yığım funksiyası
19. İnvestisiyalar, onların növləri və funksiyaları
20. Dövlət büdcəsi və onun quruluşu
21. Fiskal siyasətin məqsədləri və əsas alətləri
22. Büdcə kəsiri, səbəbləri və aradan qaldırılma üsulları
23. Açıq iqtisadiyyatın mahiyyəti və onun açıqlılığının meyarları
24. İstehsal amillərinin beynəlxalq hərəkətinin makroiqtisadi təsirləri
25. Tədiyə balansı və onun quruluşu
26. Xarici ticarət və milli gəlir arasındakı əlaqə
27. Valyuta siyasəti və valyuta rejimi
28. Pul aqreqatları və likvidlik
29. Pul multiplikatoru
30. Pul tələbi və ona təsir edən amillər

31. Pulun miqdar nəzəriyyəsi, Fişer və Kembridc tənliyi. Likvidlik tələsi
32. Müasir bank sistemi: Mərkəzi Bank və kommersiya bankları
33. Mərkəzi Bankın pul-kredit (monetar) siyasəti, onun məqsədləri və alətləri
34. Əmtəə bazarında tarazlıq və IS əyrisi
35. Toplam tələb əyrisinin sürüşməsi və meylliliyinin dəyişməsi
36. Ümumi makroiqtisadi tarazlıq

Hər bir bilet 5 sualdan ibarətdir. Bilet üzrə 4 (dörd) nəzəri və 1 (bir) praktik (tədris olunan mövzulara aid) sual nəzərdə tutulur.

"Makroiqtisadiyyat" fənninin sillabusu 050402-Biznesin idarə edilməsi, 050405-İqtisadiyyat, 050409-Mühasibat, 050406-Maliyyə və 050407-Marketing ixtisasları üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir. (16 dekabr 2024-cü il, protokol № 04).

Kafedra müdiri:



dos. A.T.Əfəndiyeva

Fənn müəllimi:



b.m.R.I.Rzadə